

Голас Радзімы

ВЫДААННЕ БЕЛАРУСКАГА
ТАВАРЫСТВА
ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ
З СУАЙЧЫННІКАМІ
ЗА РУБЛЯЖОМ

№ 9 (1016) Люты 1968 г.

Год выдання 13-ы

Цана 2 кап.



НЕПЕРАМОЖНАЯ І ЛЕГЕНДАРНАЯ

Савецкім Узброеным Сілам споўнілася роўна паўвека. Кожны год 23 лютага — Дзень Савецкай Арміі і Ваенна-Марскога Флоту СССР — у нашай краіне свята ўсенароднае, сёлета — свята асабліва дарагое і ўрачыстае.

Армія нашай краіны (тады яна называлася Чырвонай Арміяй) нарадзілася амаль адначасова з першай у свеце дзяржавай рабочых і сялян, каб абараніць яе ад унутранай контррэвалюцыі і нашэсця амерыканскіх, англійскіх, германскіх, японскіх інтэрвентаў, каб зберагчы свабоду, здабытую народам у полымі Кастрычніцкіх дзён на барыкадах рэвалюцыі.

Сацыялістычнае грамадства па сваёй прыродзе не мае патрэбы ў ваеннай арганізацыі. Савецкая дзяржава не ставіла і не ставіць сваёй мэтай завяўваць іншыя краіны, захопліваць чужыя землі. Таму ў дакастрычніцкі перыяд бальшавікі арыентаваліся на стварэнне ўсенароднай міліцыі — пагоўнае ўзбраенне працоўных. Але пасля рэвалюцыі стала ясна, што абараніць маладую Савецкую Рэспубліку ад узброеных да зубоў і добра вымуштрованых арміяў інтэрвентаў і белагвардзейскіх палчышчаў без рэгулярнай, дысцыплінаванай арміі нельга.

50 гадоў назад Савет Народных Камісараў прыняў дэкрэт аб арганізацыі Рабоча-Сялянскай Чырвонай Арміі. Пад дэкрэтам стаў подпіс Уладзіміра Ільіча Леніна. Рабочыя і сяляне добраахвотна бралі зброю ў рукі і ішлі змагацца з ворагам, абараняць сваю сацыялістычную Бацькаўшчыну. Загады грамадзянскай вайны была сфарміравана і атрымала баявую загартоўку Чырвоная Армія. У яе шэрагах налічвалася ўжо больш пяці мільёнаў воінаў.

Гэта была армія новага тыпу, не падобная на захопніцкія арміі імперыялістычных дзяржаў. Яна была моцная свядомасцю кожнага салдата, баявым духам войск, рэвалюцыйным энтузіязмам, глыбокімі непарыўнымі сувязямі з народам, сілай пралетарскага інтэрнацыяналізму.

Буржуазныя гісторыкі і да гэтага часу не могуць зразумець: як магла выжыць Савецкая Расія ў самыя цяжкія гады грамадзянскай вайны, калі на Маскву з усіх бакоў пёрлі раз'юшаныя генералы і самазваныя «правіцелі», чорныя бароны і самыя звычайныя бандыты? Больш таго, як магло здарыцца, што Чырвоная Армія, блага адзетая і не заўсёды добра абутая, узброе-

ная куды горш, чым яе ворагі, як гэта армія змагла не толькі выстаяць у змаганні, але і разбіць рэгулярныя арміі інтэрвентаў?

А перамагла наша Чырвоная Армія таму, што складалася яна з рабочых і сялян, што абараняла яна інтарэсы працоўных, гэта значыць — свой дом, сваю зямлю, сваю родную ўладу. Народ, які ўпершыню ўдыхнуў водар свабоды, які ўпершыню адчуў сябе гаспадаром на сваёй зямлі, — такі народ нельга перамагчы.

Перамога над інтэрвентамі і белагвардзейцамі ў гады грамадзянскай вайны была перамогай міжнароднага брацтва працоўных, перамогай пралетарскага інтэрнацыяналізму. Заваёвы Вялікага Кастрычніка баранілі разам з народам маладой Краіны Савецкай сыны Венгрыі і Польшчы, Югаславіі, Чэхаславакіі, Аўстрыі, Германіі, Фінляндыі, Кіраі, Манголіі і многіх іншых краін Еўропы і Азіі. У радах Чырвонай Арміі яны разам з рускімі, украінцамі, латышамі, беларусамі змагаліся за нашу зямлю, за нашу волю.

А ў цяжкія гады другой сусветнай вайны Савецкія Узброеныя Сілы з гонарам выканалі свой інтэрнацыянальны абавязак. На плечы савецкага воіна лёг асноўны цяжар вай-

ны. Жорсткай была схватка з фашызмам. Але Савецкая Армія вынесла ўсё і перамагла. Яна вызваліла ад нямецка-фашысцкага рабства народы Еўропы, выратавала іх ад карычневай чумы і падаравала ім свабоду і радасць жыцця.

І па сённяшні дзень воіны ў шэрым шынялі з чырвонай зоркай на шапцы ўспамінаюць у многіх краінах. Добрым словам успамінаюць чэхі, для якіх савецкія воіны збераглі і вызвалілі «залату Прагу»; не забудуць твараў нашых салдат і афіцэраў жыхары зруйнаванай Варшавы, бо разам з савецкімі танкамі прыйшло вызваленне ў польскую сталіцу; ідуць удзячныя пісьмы ў Савецкі Саюз, да былых удзельнікаў Вялікай Айчыннай вайны з Югаславіі, Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі; у балгарскіх сёлах і ля нарвежскіх фіёрдаў старэйшыя расказваюць дзецям легенды пра савецкіх сокалаў-лётчыкаў.

Нязгаснай славай авяяны баявыя сцягі Савецкай Арміі і Ваенна-Марскога Флоту. Бясприкладны подзвіг савецкага воіна, незвычайная яго мужнасць. Ён уставаў у поўны рост і ішоў у атаку, наводзячы жах на праціўніка, ён закрываў сваім целам амбразуры варожых дзотаў, каб маглі прайсці яго таварышы, ён паміраў пад катаваннямі, але не выдаваў ваеннай тайны. Людзі заўсёды будуць захопляцца духоўнай прыгажосцю і высякароднасцю савецкага салдата і афіцэра. Аб ім ніхто ніколі не скажа: ён бамбіў мірныя гарады і вёскі, ён паліваў напалмам палі.

Ён выйшаў з народа і служыць народу. Яркая старонкай, якая расказвае аб непа-

рыўнай сувязі працоўных нашай краіны з іх абаронцамі — савецкімі воінамі, з'яўляецца Вялікая Айчынная вайна. У суровыя гады выпрабаванняў савецкія людзі аддавалі апошняе на ўмацаванне сваёй арміі і флоту, аддавалі добраахвотна. Калгаснікі і пісьменнікі, рабочыя і настаўнікі, артысты, паліўнічыя Запаляр'я ўносілі асабісты зберажэнні ў фонд перамогі. Толькі ў 1943 годзе савецкія лётчыкі атрымалі 1360 баявых самалётаў, пабудаваных на сродкі працоўных. А ўсяго за чатыры гады Вялікай Айчыннай вайны добраахвотныя ўносілі насельніцтва Савецкага Саюза ў фонд перамогі склалі амаль 95 мільярдаў рублёў.

У летанісу славы і мужнасці Савецкіх Узброеных Сіл зоркамі ззяюць імёны Герояў Савецкага Саюза. Іх у нашай краіне больш 12 тысяч і звыш 100 чалавек удастоены гэтай вышэйшай ўзнагароды двойчы.

Непераможная і легендарная армія Краіны Савецкай. Слаўны яе шлях, пройдзены за паўстагоддзя. Сёння Савецкая Армія — гэта і бездакорны строй афіцэрскага калон на парадзе, і магутная ракетная тэхніка, і нялёгка салдацкія будні, і іскрыстае мастацтва праслаўленага ансамбля імя Аляксандрава, і сусветныя рэкорды спартсменаў-армейцаў.

Але ў час небяспекі, калі Радзіма-маці пакліка сваіх сыноў, воіны Савецкай Арміі і Ваенна-Марскога Флоту грудзьмі стануць на яе абарону. Савецкія Узброеныя Сілы надзейна абараняюць свабоду і незалежнасць сваёй краіны, цвёрда стаяць на варце міру і бяспекі народаў.

НА ВАРЦЕ МІРУ І СВАБОДЫ

ГУТАРКА З ПЕРШЫМ НАМЕСНІКАМ
МІНІСТРА АБАРОНЫ СССР МАРШАЛАМ
САВЕЦКАГА САЮЗА ІВАНАМ ЯКУБОУСКІМ

КАРЭСПАНДЭНТ. Аб чым, на Ваш погляд, сведчыць паўвекавы вопыт узброенай абароны заваёў Кастрычніцкай рэвалюцыі?

І. ЯКУБОУСКІ. Пытанні узброенай абароны заваёў Кастрычніцкай рэвалюцыі заўсёды былі ў цэнтры ўвагі Камуністычнай партыі і Саветаў Народнага ўрада. Вядома, што адразу ж пасля сацыялістычнай рэвалюцыі міжнародны імперыялізм і звержнутая ўнутры краіны буржуазія спрабавалі знішчыць Саветскую ўладу. У баях з інтэрвентамі і белагвардзейцамі, у агні грамадзянскай вайны 1918—1920 гадоў нарадзілася Рабоча-Сялянская Чырвоная

Армія — армія рэвалюцыі, армія працоўных.

Развіццё Саветаў Саюза ў перыяд пасля грамадзянскай вайны і да пачатку Вялікай Айчыннай вайны праходзіла ў складанай міжнароднай абстаноўцы, ва ўмовах пастаяннай небяспекі імперыялістычнай агрэсіі. Камуністычная партыя і Саветскі ўрад бачылі гэту небяспеку, ўлічвалі склаўшыся абстаноўку і прымалі захады па ўмацаванню абароназдольнасці краіны. Створаная за гады перадваенных пяцігодак феаральнай працы саветскага народа цяжкая індустрыя, развіццё навукі і тэхнікі далі магчымасць забяспечыць армію і

флот перадавой для таго часу ваеннай тэхнікай.

Вайна, якая пачалася 22 чэрвеня 1941 года, навізаная Саветскаму Саюзу германскім фашызмам, была самым буйным ваенным сутыкненнем сацыялізма з ударнымі сіламі імперыялізму.

Гітлераўцы выкарысталі часова перавагі: мілітарызацыю эканомікі і ўсяго жыцця Германіі, працяглы падрыхтоўку да захопніцкай вайны і вопыт ваенных дзеянняў на Захадзе. Яны на першым этапе вайны мелі перавагу ва ўзбраенні і колькасці войск, якія былі канцэнтраваны ў пагранічных зонах.

Аднак ніякая сіла не магла завалохаць саветскіх людзей. Увесь народ узяўся за абарону Радзімы, СССР і яго Узброеныя Сілы змаглі пераадолець цяжасці першага перыяду вайны і дабіцца поўнай перамогі над ворагам.

Саветскія людзі аддаюць на-



На Віцебскім камбінаце будаўнічых матэрыялаў заканчваецца будаўніцтва другой чаргі керамзітавага цэха. Выдатна працавала тут брыгада мантажнікаў. НА ЗДЫМКУ: мантажнікі (злева направа) — Ігар ПАЛУЭКТАУ, Мікалай ЛАПЦІН і Мікалай МАЛЯРЭНКА.

ЗНАХОДЖАННЕ А. М. КАСЫГІНА Ў БЕЛАРУСІ

12 лютага ў Мінск прыбыў член Палітбюро Цэнтральнага Камітэта КПСС, Старшыня Савета Міністраў СССР А. М. Касыгін. Ён прыняў удзел у рабоце XVI Мінскай абласной партыйнай канферэнцыі і выступіў на ёй з вялікай прамовай.

Старшыня Савета Міністраў СССР азнаёміўся ў Палацы культуры камвольнага камбіната з узорамі тавараў народнага спажывання, якія вырабляюць прадпрыемствы лёгкай, харчовай, дрэваапрацоўчай, мясцовай прамысловасці рэспублікі, а таксама з прадукцыяй заводу халадзільнікаў, мотавеласіпеднага, радыё- і газдзіўнікавага заводаў.

У час наведвання Мінскага аўтамабільнага завода А. М. Касыгін азнаёміўся з узорамі машын — ад тых, з якіх пачаўся шлях аўтамабілебудавання нашай рэспублікі, да тых, якія будуць асвойвацца ў недалёкім будучым. Рабочыя дэла віталі кіраўніка Саветаў Народнага ўрада. А. М. Касыгін сугарыў з імі, пжкавіўся ўмовамі працы і быту калектыву.

У ЦК КП Беларусі адбылася гутарка Старшыні Савета Міністраў СССР з рэспубліканскім партыйным і саветскім актывам.

15 лютага А. М. Касыгін наведаў Наваполацк — малады і хутка растуць цэнтр хімічнай і нафтаперапрацоўчай прамысловасці Беларусі. Ён агледзеў тэхналагічнае абсталяванне нафтаперапрацоўчага завода і, у прыватнасці, унікальную атмасферна-вакуумную трубачатку.

Па суседству з гэтым прадпрыемствам раскінулася тэрыторыя яшчэ аднаго гіганта — хімічнага камбіната. А. М. Касыгін падрабязна пазнаёміўся з гэтай новабудовай.

Пасля агляду слаўтацей старажытнага Полацка А. М. Касыгін выледеў у Гродна. Тут ён пабываў на Гродзенскім азотна-тукавым заводзе і баваўнянапрадзільнай фабрыцы.

16 лютага А. М. Касыгін прыбыў у Оршу. Ён наведаў флагман тэкстыльнай прамысловасці рэспублікі — ордэна Леніна льнокамбінат. У той жа дзень А. М. Касыгін адбыў з Оршы ў Маскву.

* ПАДЗЕІ * ЛЮДЗІ * ФАКТЫ * ПАДЗЕІ * ЛЮДЗІ * ФАКТЫ *

ВЫБУХ РАУНЬЕ ЗЯМЛЮ

Выбух ускалыхнуў наваколле палескага калгаса імя Кірава, але не напалохаў жыхароў. Самі калгаснікі рыхтавалі гэты выбух, а дапамагаў ім старшы навуковы супрацоўнік Беларускага навукова-даследчага інстытута меліярацыі і воднай гаспадаркі Анатоль Волкаў.

Беларускі вучоны сумесча з работнікамі трэста «Саюзвыбухпром» вырашыў нялёгкаю задачу: была распрацавана тэхналогія выбуху, якім у адно імгненне знішчаюцца земляныя валы, што не паддаюцца звычайнай меліярацыі. На іх месцы ўтвараецца роўная пляцоўка, прыгодная праз год для пасеваў самых патрабавальных культур. У калгасе імя Кірава такія валы займалі 15 працэнтаў зямельнай плошчы. Каб ліквідаваць іх звычайным шляхам, патрэбна было б не менш 5—6 год.

ТЭЛЕВІЗАР «ГАРЫЗОНТ»

Мінскі радыёзавод выдаў першую прамысловую партыю новых тэлевізараў «Гарызонт». Апарат з павялічаным экранам надзейны і прыгожы. У гэтым годзе завод даць 140 тысяч такіх тэлепрыёмнікаў.

ПОПЫТ НА ХАЛАДЗІЛЬНІКІ

Сельскія жыхары Магілёўшчыны ахвотна купляюць халадзільнікі. У мінулым годзе толькі спажывецкай кааперацыяй вобласці было прададзена больш трох тысяч бытавых халадзільнікаў. Значна павялічыўся попыт на мэблю, пральныя машыны, тэлевізары, скураны абутак, трыкатажныя вырабы.

ІНТЭРНАЦЫЯНАЛЬНАЯ ДРЭС

Шасць мільярдаў кілават-гадзін электраэнергіі вырабавалі аграгаты адной з буйнейшых на Украіне Бурштынскай ДРЭС. У строй дзючых уступіў ужо шосты энергаблок магутнасцю 200 тысяч кілават. Такім чынам, завершана ўзвядзенне першай чаргі электрастанцыі.

Бурштынскую ДРЭС будзе ўся Саветская краіна. Катлы прыбываюць сюды з Таганрога, электрарухавікі з Баку, помпы з Кішынёва, рознае абсталяванне з Масквы, Таганрога,

Міхаіл АНЦІПІН—наладчык электраабсталявання, працуе ў новым цэху мінскага завода Кастрычніцкай рэвалюцыі. Вопыт і веды рабочы набываў на Новасібірскім станкабудаўнічым заводзе.

Іашкар-Алы і іншых гарадоў. А ток, які выпрацоўваецца яе аграгатамі, па правадах высокага напружання ідзе на Украіну, у Прыбалтыку і Беларусь, а таксама ў братнія краіны — Польшчу, Венгрыю, Чэхаславакію, Румынію, Балгарыю, Германскую Дэмакратычную Рэспубліку.

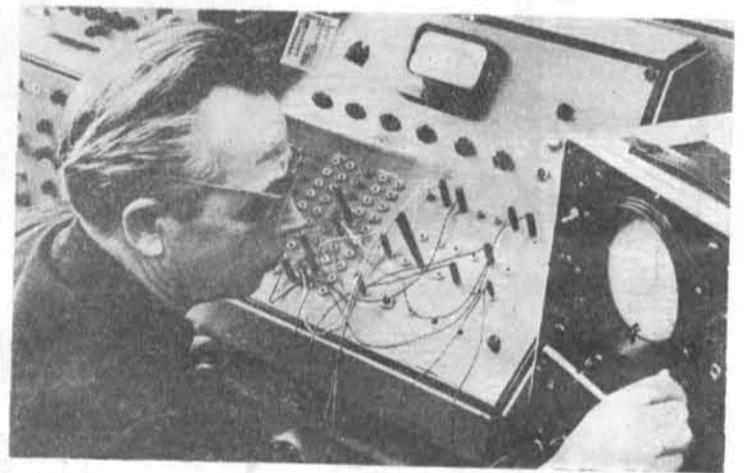
У будаўнікоў станцыі гарачая пара — «на падыходзе» сёмы энергаблок. А калі к канцу пяцігодкі ў строй дзючых уойдуць усе 12, Бурштынская ДРЭС будзе даваць міжнароднай энергасістэме «Мір», у якую яна ўключана, столькі электраэнергіі, колькі выпрацоўваюць яе зараз такія краіны, як Ірландыя, Грэцыя, Партугалія і Данія, разам узятыя.

КІЕУ, ВУЛІЦА ЯКУБА КОЛАСА...

Імя народнага паэта Беларусі Якуба Коласа добра ведаюць на братняй Украіне. Нядаўна выканком Кіеўскага гарадскога Савета дэпутатаў працоўных прысвоіў імя Якуба Коласа адной з новых вуліц сталіцы Украіны.

РЭДКІ ПАРТРЭТ ІЛЬЧА

Жыхар горада Пяцігорска Пётр Навадзержкін перадаў у дар мясцоваму музею рэдкі партрэт Уладзіміра Ільча Леніна. Портрэт выгравіраваны на



Самааддана змагаўся з гітлераўскімі захопнікамі ў гады Вялікай Айчыннай вайны маёр Павел Аляксандравіч Залатароў. За мужнасць і адвагу ён узнагароджан ордэнам Чырвонага Сцяга, двума ордэнамі Чырвонай Зоркі і 7 медалямі. Зараз П. Залатароў — інжынер мінскага завода імя Арджанікідзе. НА ЗДЫМКУ: П. ЗАЛАТАРОЎ за адладкай вузлоў вылічальнай машыны.

лісце металу памерам 40×50 сантыметраў і змешчаны ў літую раму. На меднай пласціцы ўнізе партрэта зроблен надпіс: «Старшыня Савета Народных Камісараў Ул. І. Ленін (Ульянаў)». Вось гісторыя гэтага партрэта.

...У студзені 1924 года тэлеграф разнёс па краіне вестку аб смерці Уладзіміра Ільча Леніна. Тысячы шахцёраў і сялян невялікага раённага цэнтра ў Данбасе Лазава—Паўлаўка накіраваліся да плошчы, дзе адбыўся жалобны мітынг. Наперадзе калоны ішоў юны ў той час Пеця Навадзержкін. Па даручэнню старэйшых таварышаў ён нёс партрэт Ільча, умела выгравіраваны кімсьці з мясцовых умельцаў. Портрэт застаўся ў маладога рабочага.

У гады Вялікай Айчыннай вайны Навадзержкін быў на фронце. Жонка яго, Кацярына Фёдарэўна, калі ў горад прыйшлі фашысты, схавала партрэт Леніна ў тайнік і захоўвала яго там да вызвалення горада ад акупантаў.

Портрэт Ільча знаходзіўся ў сям'і Навадзержкіных сорак тры гады.

НАВАСЕЛЛЕ ВЕТЭРАНАУ

Трыста адзіночкіх мужчын і жанчын стагала ўзросту справілі навалелле ў горадзе Растовена-Доне. Для іх на ўскаіне горада ў маляўнічым гаі адкрыт дом ветэранаў працы. На будаўніцтва дома дзяржава выдаткавала 750 тысяч рублёў.

Новае жыллё для людзей, якія не маюць родных і блізкіх, нагадвае сучасны атэль. Тут ка-

ля 150 мэбляваных нумароў, у большасці аднамесных і двухмесных. Добра абсталяваны холы—дываны, канапы, крэслы, столікі, маленькая бібліятэка, тэлевізар. Такіх холаў у будынку трынаццаць. Пры доме ветэранаў ёсць цырульня, пральня, ванны і душавыя памяшканні, памяшканні для чысткі абутку і адзення. У блакітнай кіназале з шырокім экранам амфітэатрам устаноўлена 300 зручных крэслаў.

Навалелы ўзяты дзяржавай на поўнае забеспячэнне. Іх абслугоўваюць два ўрачы, фельчар, пяць медсясцёр, больш 20 санітараў.

КІНАТЭАТР «БРЭСТ» У МАСКВЕ

У Маскве адкрыўся новы шырокаэкранны кінатэатр «Брэст», адзін з буйнейшых у сталіцы. Яго зала, разлічаная на тысячу месц, мае зручныя крэслы, выкарыстоўваецца кандыцыянаванае паветра.

ДРУГАЯ НІЦЬ «ДРУЖБЫ»

Першы кіламетр труб укладзены на другой нітцы нафтаправода «Дружба» ў Львоўскай вобласці. Яна праходзіць паралельна першай і працягнецца на пяць тысяч кіламетраў. З уводам яе ў строй гадавая вытворчасць трубаправода падвоіцца.

Магістраль працуе рытмічна. Па ёй перепампавана звыш 96 мільянаў тон паліва. Высакаякасная волжская нафта падаецца на нафтахімічныя прадпрыемствы Венгрыі, ГДР, Польшчы, Саветскага Саюза і Чэхаславакіі.

* ПАДЗЕІ * ЛЮДЗІ * ФАКТЫ * ПАДЗЕІ * ЛЮДЗІ * ФАКТЫ *

лежнае мужнасці народаў і арміі краін нашых саюзнікаў па антыгітлераўскай кааліцыі, якія ўнеслі свой уклад у перамогу над цёмнымі, злавеснымі сіламі фашызму. Для Савецкага Саюза і яго Узброеных Сіл, якія вынеслі на сабе асноўны цяжар вайны, многа значыла маральная падтрымка працоўных усіх краін.

Стварэння для абароны заваяў Кастрычніка Савецкія Узброеныя Сілы з гонарам пранеслі свае баявыя сіягі праз усю гісторыю Савецкай дзяржавы.

КАРЭСПАНДЭНТ. Якія, на Вашу думку, асаблівасці развіцця Савецкіх Узброеных Сіл на сучасным этапе?

І. ЯКУБОУСКІ. Гаворачы аб гэтым, неабходна, перш за ўсё, выходзіць з узмацнення напружанасці міжнароднай абстаноўкі, якая выклікана найбольш агрэсіўнымі імперыялістычнымі і ваеннымі коламі ЗША, рэваншсцкай палітыкай ФРГ.

Камуністычная партыя і Савецкі ўрад робяць усё неабходнае, каб умацаваць магутнасць нашай Радзімы, асабліва

Узброеныя Сілы самай сучаснай баявой тэхнікай. У сваім складзе яны маюць зараз ракетныя войскі стратэгічнага прызначэння — грозны, магутны сродак стрымлівання агрэсара і рашучага разгрому яго ў вайне.

Адначасова партыя і ўрад надаюць вялікае значэнне далейшаму развіццю старэйшага віды Узброеных Сіл — сухпутных войск. Іх агнявая і ўдарная магутнасць пазнейшага ўзрастае дзякуючы сучаснай ракетнай зброі, новым, больш магутным узорам танкаў, артылерыйскага і стралковага ўзбраення.

Войскі супрацьпаветранай абароны краіны маюць на ўзбраенні новыя высокаэфектыўныя зенітна-ракетныя сістэмы і авіяцыйныя комплексы самалётаў-перахватчыкаў.

Галоўным відам узбраення Ваенна-Паветраных Сіл сталі розныя авіяцыйныя ракеты класаў «паветра—зямля» і «паветра—паветра», якія перавоззяцца на вышгукавых самалётах. Што датычыцца нашай Ваенна-Марскога Флоту, дык ён мае ўсё неабходнае для

таго, каб абараніць ад агрэсара берагі роднай зямлі, сарваць яго напад з мора. Аснову яго магутнасці складаюць атамныя падводныя лодкі-ракетаносцы.

У сучасных войнах, якія вядуцца з прымяненнем грознай зброі і складанай баявой тэхнікі, велізарная роля належыць чалавеку з высокімі маральнымі і баявымі якасцямі. Перамога і перамога, пры роўных тэхнічных магчымасцях, той салдат, тая армія, у якіх вышэй маральны дух. За апошнія дзесяцігоддзі ў нас сфарміраваўся воін новага тыпу, воін-грамадзянін.

КАРЭСПАНДЭНТ. Ші не маглі б Вы, таварыш маршал, развіць думку аб інтэрнацыянальных абавязках Савецкіх Узброеных Сіл і хоць бы каротка расказаць аб арміях краін Варшаўскага дагавору?

І. ЯКУБОУСКІ. Як вядома, яшчэ ў гады грамадзянскай вайны У. І. Ленін указаў, што Чырвоная Армія, абараняючы сацыялістычную Айчыну ад імперыялістычных інтэрвентаў і ўнутранай контррэвалюцыі, выконвае не толькі свой

патрыятычны абавязак, але таксама інтэрнацыянальны абавязак перад працоўнымі іншых краін. Вось чаму наша армія адразу ж набыла інтэрнацыянальны характар. У не рады добраахвотна ўступілі тысячы паякаў, венграў, махаў, славакаў, сербаў, балгар, якія апаходзіліся ў Расіі. Ствараліся інтэрнацыянальныя падраздзяленні і часці.

У сучасных умовах інтэрнацыяналізм Савецкай дзяржавы і яго арміі ўзбагаціўся новым зместам. Ён праяўляецца ў цесным саюзе і брацкай узаемадапамоце народаў сацыялістычных краін і іх арміяў, у іх сумеснай барацьбе супраць імперыялістычных агрэсараў, у аказанні бескарыслівай дапамогі народам, якія змагаюцца за сваю свабоду і незалежнасць.

Зараз аб другой частцы Вашага пытання, якое датычыцца арміяў краін Варшаўскага дагавору. Як і Савецкая Армія, — гэта армія новага тыпу. Узброеныя сілы сацыялістычных краін абараняюць ад імперыялістычных агрэсараў рэвалюцыйныя заваяванні сваіх народаў.

Як Галоўнакамандуючы Аб'яднанымі Узброенымі Сіламі магу паведамаць, што за апошнія гады армія краін Варшаўскага дагавору дзякуючы пастаянным клопатам камуністычных і рабочых партыяў і ўрадаў сацыялістычных дзяржаў вырасла ў высокую тэхнічна аснашчаныя Узброеныя Сілы, якія валодаюць вялікай агнявой і ўдарнай магутнасцю і паскаралымі сродкамі кіравання.

Іх арганізацыя, аснашчэнне баявой тэхнікай і зброяй, а таксама падрыхтоўка ўсяго асабовага саставу ажыццяўляюцца ў адпаведнасці з узроўнем патрабаванняў, з навіншымі дасягненнямі сацыялістычнай ваеннай навукі. Іх баявая магутнасць, высокая баявая гатоўнасць і баявая садружнасць з'яўляюцца падзейнай абаронай сусветнай сацыялістычнай сістэмы, нескрушальным заслонам на шляху магчымых ваенных правакацый з боку імперыялістаў і рэваншыстаў.

А.ДН.
(Друнеўца ў скарочэнні).



Сотні вопытаў штодзённа праводзяцца ў хімічнай лабараторыі Гродзенскага педінстытута.

НАШЫ КАРЭСПАНДЭНТЫ ПАВЕДАМЛЯЮЦЬ

АДПАЧЫВАЮЦЬ ЦЭМЕНТНІКІ

З кожным годам павялічваецца адлічэнні са сродкаў прафсаюза на санаторна-курортнае лячэнне рабочых і служачых Ваўкавыскага цэментавога завода «Перамога». У мінулым годзе ў санаторыях і дамах адпачынку павялічылася колькасць чалавек.

Большасць рабочых выязджала на лячэнне і адпачынак па бясплатных пучэўках. Сярод іх машыніст сярэньня млыноў Мікалай Шэўчык, які папраўляў сваё здароўе ў санаторыі «Нарач», памочнік машыніста цэментавых млыноў Сямён Міхалюк, які пабываў на Нарачы ў доме адпачынку, токар Аляксандр Бабешкін выязджаў на лячэнне ў санаторыі «Друскі-шынкі», начальнік транспартнага цэха Браніслаў Верашкевіч па бясплатнай пучэўцы лячыўся ў санаторыі «Джамрук».

Усяго на бясплатнае лячэнне і адпачынак заводскі камітэт прафсаюза ў мінулым годзе выдаеў са сваіх сродкаў каля дзесяці тысяч рублёў. Многія рабочыя праводзілі водпускі ў турысцкіх паездках.

Сёлета заводскі камітэт прафсаюза павялічвае выдаткаванне сродкаў на ахову здароўя рабочых і служачых на дваццаць працэнтаў.

А. ПАНКРАЦЬЕУ.

1 МІЛЬЁН 694 ТЫСЯЧЫ

З кожным годам узрастае дабрабыт працоўных Жабінкаўскага раёна. Аб ім сведчаць уклады насельніцтва ў ашчадныя касы.

У мінулым годзе толькі ў цэнтральнай ашчаднай касе сваё зберажэнні трымалі 4346 чалавек. Агульная сума ўкладаў — 1 мільён 694 тысячы рублёў. Гэтая сума ў два разы перавышае ўклады папярэдняга года.

Каля 30 тысяч рублёў выплачана ў мі-

нулым годзе ўкладчыкам Жабінкаўскай ашчаднай касы ў выглядзе працэнтаў.

В. ЗІНКЕВІЧ.

ІМЁНЫ СЛАЎНЫХ ЗЕМЛЯКОЎ

Нядаўна выканком Бярозаўскага гарадскога Савета дэпутатаў працоўных прыняў пастанову аб перайменаванні вуліцы Паўночнай у вуліцу Любарскага.

Сцяпан Любарскі — ураджэнец Бярозаўшчыны. У 1915 годзе ён быў прызваны ў царскую армію. У лютым 1918 года ў Казані добраахвотна ўступіў у Чырвоную Армію, з якой звязаў усё сваё жыццё. У гады грамадзянскай вайны С. Любарскі прымаў удзел у баях супраць белагвардзейцаў. Быў узнагароджан ордэнам Чырвонага Сцяга. Любарскі ваяваў на Халхін-Голе, удзельнічаў у вызваленні Заходняй Украіны і Заходняй Беларусі.

Генерал-лейтэнант С. Любарскі загінуў у 1945 годзе пры фарсіраванні ракі Нейсе. Імёны нашых слаўных землякоў прысвоены яшчэ дзюм вуліцам горада. Адна з іх названа імем Івана Хвядчэнні, члена КПЗБ, актыўнага падпольшчыка-рэвалюцыянера, закатаванага беларускімі ўладамі ў 1933 годзе.

З горадам Бярозай цесна звязана жыццё Анатоля Альшэўскага. Тут ён нарадзіўся, быў першым камсамольскім ваякам. У 1921—1925 гадах ён знаходзіўся на партыйнай рабоце ў часцах Чырвонай Арміі. З красавіка 1925 года Юрко Пружанскі — пад такім імем ён быў вядомым сярод сваіх таварышаў па падполлю — знаходзіўся на партыйнай рабоце ў Заходняй Беларусі, быў абраны сакратаром ЦК КСМЗБ, членам ЦК КПЗБ. У 1926 годзе Альшэўскі быў арыштаваны дэфензівай і год знаходзіўся ў зняволенні. З студзеня 1928 года дзевяць палітзняволеных вярнуліся па абмену ў Савецкі Саюз. Сярод іх знаходзіўся і Анатоль Альшэўскі. Ён стаў у строй актыўных будаўнікаў сацыялістычнага грамадства.

Я. СЯЛЕНЯ.

лачваецца. Так, хлебаробы, занятыя на розных работах, зарабляюць у сярэднім па 80—90 рублёў, даяркі — па 120—130 рублёў, механізатары — па 130—140 рублёў у месяц. Жыхары вёскі, якая налічвае 50 дамоў, маюць 21 тэлевізар, 13 матацыклаў.

Ул. ПАНЦЭВІЧ.

Дзяржынскі раён.

ВЁСКА,

ЯКІХ

МНОГА

50-годдзе Вялікага Кастрычніка хлебаробы вёскі Петкавічы, што знаходзіцца на 35 кіламетры па шашы Масква—Брэст, сустрэлі ў новым клубе. Непадалеку ад яго будзеўца новы фельчарска-акушэрскі пункт, у якім будзе прыёмны пакой, зубны кабінет і радзільнае аддзяленне. У вёсцы ёсць магазін, школа, лязня.

Праца калгаснікаў добра ап-

СЕГОДНЯ В НОМЕРЕ

ДЛЯ ТЕХ, КТО НЕ ЧИТАЕТ ПО-БЕЛОРУССКИ

Советский народ торжественно отмечает 50-летие своих Вооруженных Сил. Этой знаменательной дате посвящена передовая статья сегодняшнего номера «НЕПЕРАМОЖНАЯ И ЛЕГЕНДАРНАЯ». Полвека назад Совет Народных Комиссаров принял декрет об организации Рабоче-Крестьянской Красной Армии, призванной защищать свободу, добытую народом на баррикадах революции. Грозные испытания выпали на ее долю. Трудно было первым частям регулярной Красной Армии сражаться с вооруженными до зубов войсками интервентов. Нелегко досталась нам и победа в Великой Отечественной войне. Но потому и называют Советскую Армию непобедимой, что она защищает народ, ее создавший. Солдат в серых шинелях с красной звездой на шапках, принесших извешение народам Европы от фашизма, обнимали варшавяне, встречала цветами Прага, о них рассказывают своим детям легенды болгарские крестьяне.

Беседа с первым заместителем министра обороны СССР Маршалом Советского Союза Иваном Якубовским «НА ВАРЦЕ МИРУ И СВАБОДЫ» напечатана на 2—3 стр. Вопросы вооруженной защиты завоеваний Октябрьской революции всегда были в центре внимания Коммунистической партии и Советского правительства. Рожденная в боях с интервентами и белогвардейцами наша армия с честью пронесла свои боевые знамена через пять десятилетий.

Прошлым летом многие наши земляки гостили у своих родных в разных уголках Белоруссии. Дмитрий Драгун из Аргентины побывал в деревне Горане Сморгонского района; Юзефа Голобурда, тоже приехавшая из Аргентины, встретила с родными, живущими в Щучинском районе; там же побывала и Вероника Богдевич из США; Онурфрий Чагайда из Канады был поражен теми переменами, которые произошли у него на родине в Малоритском районе; Василий Пleshка из Соединенных Штатов увидел, как живут его родные в Барсукове и Перинове Лунинецкого района; очень понравилось медицинское обслуживание Ивану Кривоускому из США, который гостил в Березинском районе. У некоторых из них брали интервью местные журналисты, другие сами писали в районные газеты. Сегодня на 4 стр. под общим заголовком «ГЛЫБОКІ СЛЕД У СЭРЦЫ»

мы предлагаем читателям подборку статей из районных газет, в которых рассказывается о впечатлениях гостей.

Известно немало примеров активной партизанской борьбы против иноземных захватчиков, но такой самоотверженной всенародной войны, какая развернулась в Белоруссии в 1941—1944 годах, не знает история. 400-тысячная партизанская армия, тылом которой был весь белорусский народ, а фронтом 207 тысяч квадратных километров белорусской земли, уничтожила фашистов больше, чем армии США и Англии, вместе взятые. В «засоюзанной» республике около 60 процентов территории находилось под полным контролем народных мстителей. В партизанских отрядах рядом с белорусами сражались не только представители всех братских республик СССР, но и поляки, чехи, словаки, греки, немцы, испанцы, французы, югославы, австрийцы («ШЛИ У ПАХОДЫ ПАРТЫЗАНЫ», 5 стр.).

«ПАМЯТИ НЕВЯДОМЫХ ГЕРОЮ» посвятил свои лучшие произведения белорусский художник Михаил Савицкий. Герои его полотен «Честь долгу», «1941 год», «Партизаны», «Партизанская мадонна» — советские люди, не покоровшиеся оккупантам, выставившие перед жестоким напором фашизма и победившие. М. Савицкий работает над разными темами, но особенно близка ему, бывшему узнику Бухенвальда и Дахау, солдату Советской Армии, военная тема (6 стр.).

О жизни, учебе и отдыхе воспитанников Минского суворовского военного училища рассказывает на 8 стр. фоторепортаж «ШКОЛА МУЖНАСЦІ». Суворовские училища были созданы в годы Великой Отечественной войны. Они заменили родной дом мальчишкам, чьи отцы сражались на фронтах и в партизанских отрядах, детям-сиротам, родители которых погибли от рук гитлеровских оккупантов. Сейчас в эти учебные заведения принимаются не 10—12-летние дети, а парни, окончившие 8 классов средней школы и решившие посвятить себя почетному делу защиты Отечества. Срок обучения в суворовском училище — 3 года. За это время воспитанники не только проходят курс средней школы, они по расширенной программе изучают иностранный язык, учатся водить автомашину, занимаются физически. Но, конечно, наиболее почитаемы среди ребят военные дисциплины. Это и понятно, военное дело — их будущая профессия.

ГЛЫБОКІ СЛЕД У СЭРЦЫ

Летась у сваякоў у вёсках і гарадах Беларусі пабывала многа нашых землякоў з-за мяжы. Некаторыя з іх дасылалі артыкулы ў раённыя газеты, часам у іх бралі інтэрв'ю мясцовыя журналісты. Прапануем увазе чытачоў падборку артыкулаў з раённых газет, у якіх раскажваецца аб уражаннях нашых гасцей.

Вераніка БАГДЗЕВІЧ, ЗША

Трыццаць дзевяць гадоў таму назад Вераніка Багдзевіч і яе муж (у той час яны толькі што пажаніліся) рапымі адправіцца з Васілішак за мяжу шукаць долі. Маладыя не мелі ні адукацыі, ні спецыяльнасці, іх адзіная перспектыва была ўсё жыццё батрачыць на паноў.

У той час у Амерыку выязджалі многія з навакольных вёсак, вербаваліся на работу ў шахты.

І вось першая сустрэча з роднай зямлёй пасля дзесяцігадзі года разлукі. Змянілася ўсё: няма панскіх маёнткаў, у прыгожых дамах жывуць былыя батракі, цяперашнія калгаснікі арцелі імя Леніна, пабудаваны школы. Добры дом у маці Веранікі Багдзевіч, сястра Браніслава Кульбацкая таксама пабудавала новую хату.

— Хачу, каб заўсёды людзі ў маёй вёсцы жылі вольна і гэтакай заможна, як зараз, — гаворыць Вераніка. — Усё ўбачанае пакінула глыбокі след у сэрцы.

— Магчыма, праз колькі год сустрэнемся зноў, — працягвае гасця. — Вельмі хочацца хоць яшчэ раз убачыць роднае неба, родныя твары, пачуць сваю мову. Спадзяюся, што сустрэча з Радзімай — не апошняя.

М. ШАУЧОНАК, Шчучынскі раён.

Іван КРЫВОСКІ, ЗША

— Я пакінуў сваю родную вёску Дамашкі ў 1912 годзе. Хутка ўслед за мной падаралася ў Амерыку і жонка.

Мы ведалі, што ў Расіі адбылася рэвалюцыя. Чулі мы і пра тое, што нашы браты і сёстры ўзяліся наладжваць сваё жыццё па-новаму. Душой хварэлі, калі зноў пачалася вайна і гітлераўцы разбуралі гарады, палілі вёскі, забівалі старых і малых.

Пасля заканчэння вайны мы пачалі пошукі сваіх родных у Беларусі. Праз некаторы час удалося паладзіць перапіску з маім братам Іванам Агеевічам Лескаўцом, які жыў у Беразіно, з братам жонкі Антонам Агеевічам Харытановічам з вёскі Мікулічы і іншымі сваякамі. У сваіх пісьмах яны расказвалі пра сваё жыццё і запрашалі нас прыехаць да іх у госці.

...З якім хваляваннем і радасцю гэтым летам на вакзале ў Мінску мы абдымалі сваіх родных! З некаторымі мы рассталіся, калі яны былі яшчэ дзецьмі, а з многімі сустрэліся ўпершыню.

Выехалі ў Беразіно. Некалькі дзён гасцілі ў Святліцы, у Мікулічах. Адметнай рысай жыцця маіх землякоў, як я заўважыў, з'яўляецца тое, што ўсе яны, як дзеці-школьнікі, так нават і старыя, любяць чытаць і шмат чытаюць кнігі. У час знаходжання ў Беразіно я бачыў, як там заканчвалі будаваць новую прыгожую школу. Па дарозе ў Святліцу на ўскраіне Беразіно мне паказалі нядаўна пабудаваны двухпавярховы дзіцячы сад-яслі.

Ды, мабыць, самае моцнае ўражанне зрабіў на мяне адзін выпадак, які здарыўся са мной у тых дні. Захварэла мая жонка. Брат выклікаў да яе ўрача. Урач паслухаў,

назначыў лячэнне і пайшоў з хаты. У нас у Амерыцы за такімі візітамі ўрача да хворага на дом трэба плаціць вялікія грошы. Пабыўшы затым у аптэцы, я таксама заўважыў, што ў Савецкім Саюзе лякарствы ў некалькі разоў дзешавей, чым у Амерыцы. Дарэчы тут заўважыць, што не толькі лякарствы, але і многія прадукты харчавання, напрыклад, хлеб, значна дзешавей, чым у Амерыцы.

Калі бачыш усе гэтыя з'явы і факты, калі параўноўваеш усё бачанае і чуеце з тым, што мы пакінулі тут 55 гадоў назад, то становіцца асабліва зразумела, якія велізарныя змены адбыліся ў Савецкім Саюзе і на нашай Радзіме — у Беларусі пасля рэвалюцыі. Ад усёй душы жадаем савецкаму народу яшчэ большых поспехаў.

Бярэзінскі раён.

Ануфрыі ЧАГАЙДА, Канада

«Родныя мясціны... Родныя мясціны!» — гэтыя словы бяскожна паўтараў Ануфрыі Яфімавіч Чагайда, пад'язджаючы да вёскі Асавой, у якой больш шасці дзесяцігадзі таму назад нарадзіўся, бегаў басанож...

Не вытрымаў. Выйшаў з машыны, ніцца прыпаў да зямлі.

І родная вёска, і бацькава хата, і старыя, пасаджаныя яшчэ некалі дзедам, шумлівыя ліпы ля яе, і густыя ляшчынныя нападалькі — усё гэта не раз снілася ў далёкай Канадзе, клікала да сябе.

Калі праязджалі праз Ляхаўцы, цэнтр калгаса «Новы шлях», Ануфрыі Яфімавіча прыемна здзівілі прыгожыя цагляныя будынкі, тое, што ў вёсцы ёсць добрая сярэдняя школа, магазін, фельчарска-акушарскі пункт.

Перамены! Яны на кожным кроку, здзіўляючы, радасныя. Аглядаў калгасную тэхніку — і быў уражаны

не мноствам. Глянуў на месца колішняга грузкага і топкага балота, куды нават кароў не выганялі. — убачыў шырокае поле асушаных тарфянікаў.

— Адкуль гэта ў вас? Дзе ўзялося, калі і як зрабілася? — у захапленні пытаў ён.

І ў Канадзе з пісьмаў, вестак з Радзімы Ануфрыі Яфімавіч ведаў аб зменах, якія прыйшлі на Бацькаўшчыну разам з Савецкай уладай. Але ён нават уявіць сабе не мог усёй глыбіні і паўнаты іх. Пакінуў некалі дома бедалацкае жытло, вузкія палоскі ўласных загончыкаў абажыны, нялёгкую долю вясцоўцаў, што ў курных хатках пры лучынах гаротна разважалі, як бы гэта дацігнуць да новага хлеба. А застаў калгаснае жыццё, што год ад году становіцца больш заможным.

І. ТАРАСЮК, Маларыцкі раён.

Васіль ПЛЕШКА, ЗША

— Усе мае родзічы і знаёмыя ў Барсукоў і Пяршыне жывуць заможна. Амаль у кожным доме матацыклы, швейныя машыны, прыгожыя мэбля. Людзі апрануты па гарадскому.

Змяніўся лёс жанчын. З ранку да позняй ночы пралі яны раней кудзелю, ткалі на кроснах. З-за непаспелай працы свету белага не бачылі. А цяпер амаль усю зіму адпачываюць. Ды і летам працуюць радасна, з песнямі.

Асабліва наглядна можна прасачыць змены, якія адбыліся ў жыцці сялян, на прыкладзе маёй сястры Марыі. Яна ўдава. Ці ж магла пры буржуазнай Польшчы адна жанчына без гаспадары паставіць свой дом, гаспадарчыя пабудовы? А пры Савецкай уладзе мая сястра змагла гэта зрабіць. Ды і дзеці мае, якія засталіся тут, выйшлі ў людзі, жывуць у дастатку.

У вёсцы выраслі цэлыя вуліцы новых дамоў. На былым балоеце сеюць жыта.

Тым больш усё гэта здзіўляе, што на долю Расіі выпала шмат бедстваў. Трэба ж было залячыць раны дзвюх войнаў, аднавіць гаспадарку.

Я вельмі рад, што прыехаў у Савецкі Саюз і сваімі вачыма ўбачыў, як жывуць тут людзі.

Луцінецкі раён.

Дзмітрый ДРАГУН, Аргенціна

— Цяпер я сам пераканаўся, як жывуць мае суайчыннікі. Тое, што я ўбачыў на Радзіме, мяне ўсхвалявала да глыбіні душы. Жыццё настолькі змянілася, што мне нават цяжка выказаць усе свае ўражання.

Кожны раз, сядучы абедаць ці снедаць, думаю, што некалі, пры панах, мы елі так толькі на вялікідзень, і то не заўсёды. Тое самае я бачу і ў другіх дамах, куды мяне даволі часта запрашаюць у госці. Або вось яшчэ, прызнаюся па сакрэту, купіў я там, у Аргенціне, некаторыя рэчы, а прыехаў сюды, паглядзеў і дарыць іх пасаромеўся, бо тут рэчы такія лепшыя.

Я пакінуў сваю радзіму непісьменным. А што бачу зараз? Вазьму свайго брата Іосіфа. Шэсць дачок у яго. І ўсе атрымалі вышэйшую адукацыю, пяць з іх сталі педагогамі, выкладаюць беларускую і рускую мовы, матэматыку. Самая малодшая, Фаіна, — загадчыца навучальнай часткі васьмігадовай

школы. А Міра працуе інжынерам у «Белдзяржпраекце». Вось табе і сялянскія дзеці.

Мне кинулася ў вочы высокая культура маіх суайчыннікаў. Раней сяляне кніг не бачылі. А зараз у дамах калгаснікаў этакэркі гнуцца ад іх. Кожная сям'я вышывае па некалькі часопісаў і газет. На тэрыторыі калгаса сярэдняя, васьмігадовая і дзве пачатковыя школы, тры бібліятэкі. Я ў захапленні ад таго, што моладзь маёй Радзімы многа чытае і так высока стаіць ў маральных адносінах. Юнакі ў аўтобусах уступаюць месцы старым. Аб аргенцінскай моладзі, на жаль, я не магу сказаць столькі добрага. Не кругляглед значна вузейшы. Там рэдка ўбачыш маладога чалавека з кнігай.

За 40 год у маёй роднай вёсцы Гаране засталася ранейшым толькі возера, якое ляжыць за агародамі. Сёння я не бачу тут ніводнага старога доміка. І гэта радуе мяне, ураджэнца тутэйшых мясцін.

Смаргонскі раён.

Юзэфа ГАЛАБУРДА, Аргенціна

Я часта хожу на прыстань І, то ли на радость, то ль в страх,

Гляжу средь судов всё пристальной

На красный советский флаг.

Сергей ЕСЕНИН.

Мне мільволі ўспомніліся гэтыя радкі ў час гутаркі з ураджэнкай вёскі Баяры Юзэфай Галабурдай, якая прыехала пагасціць да сваякоў з Аргенціны.

— Як толькі ў Буэнас-Айрэскім порце з'яўляецца карабель пад чырвоным савецкім сцягам, — раскажвае 62-гадовая жанчына, — мы, эмігранты, бжым на прыстань і прагна глядзім на часцінку радзімы.

Безумоўна, у адрозненне ад разанскай княгіні Снегінай з паэмы Сяргея Ясеніна працоўныя эмігранты глядзяць на савецкі сцяг толькі з радасцю і надзеяй. Калі Снегінай чырвоны сцяг яшчэ раз напамінаў аб канцы ўладарання яе класа, то для такіх, як Галабурда, ён быў, ёсць і заўсёды будзе сімвалам волі, роўнасці і брацтва.

Батрацкае жыццё, пастаянны недахоп кавалка хлеба прымусілі Юзэфу, 20-гадовую дзяўчыну, у 1924 годзе пакінуць родныя Баяры. Спадзявалася зарабіць грошы і потым вярнуцца дахаты. Але не так выйшла, як меркавалася.

— У хуткім часе я звязала свой лёс з адным эмігрантам, украінцам па нацыянальнасці, — раскажвае Ю. Галабурда, — з'явіліся дзеці. Мужу ўдалося ўладкавацца рознарабочым на мясакамбінат. Затым гаспадар дазволіў яму браць дапаможнай работай мяне. На гэтым падпрыемстве мы працавалі большую частку жыцця. У 1958 годзе, яшчэ далёка не ў старым узросце, памёр муж. Захварэўшы, пайшла з мясакамбіната і я. Зараз жыву на пенсію.

— Не ведаю, што можа быць для мяне больш значным, больш радасным у маім жыцці, чым гэта сустрэча з Радзімай, — не хавае радасці Юзэфа Галабурда. — Ажыццявілася, нарэшце, мая заповітная мары. Колькі год я чакала гэтай сустрэчы, збірала грошы на дарогу. Жыць тут цяпер добра. Да каго ні зайду з родных, усюды і ва ўсім бачу дастатак. Родныя запрашаюць за багаты стол. Вельмі ўдзячна ім за гэта. Вельмі ўдзячна ўсяму савецкаму народу, які гасцінна прымае далёкіх сыноў і дачок.

А. СЫЧ, Шчучынскі раён.

БОМБА, ЯКАЯ НЕ ЎЗАРВАЛАСЯ

«Святлана — каму яна патрэбна?» — пад такой назвай апублікавана на старонках амерыканскага штотыднёвіка «Нэйшн» рэцэнзія Аляксандра Верта на вядомыя «Лісты другу» Святланы Алілуевай. «Я рад, — пачынае рэцэнзію Верт, — што выдавецтва «Гарпер энд Роу» (амерыканскія выдаўцы «Лістоў») не зусім страціла пачуццё прапорцыі — гэтак, як брытанскія выдаўцы, якія працавалі кагосьці, хто заявіў, што гэта адзіны ў сваім родзе шэдзур, і далей напісалі: як пісьменніца Святлана Алілуева параўноўваецца ўжо з Тургеневым, Талстым, Чэхавым і Пастэрнакам...» У гэтым месцы Верт прыводзіць іранічны каментарый лонданскага літаратурнага дадатку: «А чаму не з Гамерам, Дантэ і Шэкспірам?»

Гэта было ў лістападзе. Мясцам паэзіі амерыканскі штотыднёвік «Ньюсуік» на гэта рытарычнае пытанне адказаў у эканамічным аддзеле нататкаў пад назвай «Дваццаць нячытных лістоў». Артыкул пачынаецца кароткім інтэрв'ю з чыкагскім кнігапрадаўцом Сцюартам Брэнтам: «Гэта кніжка такая ж мёртвая, як смецце ў маім кошыку, — прамармытаў заклапочаным тонам Сцюарт Брэнт, паказваючы рукой на стос кніжак у жаўтаватай вокладцы. — У мяне іх поўна, і ніхто не хоча гэтага купляць. Мы заказалі 50 экзэмпляраў. І ведаецца, колькі я прадаў? Тры!»

«Ньюсуік» называе кніжку Алілуевай «найвялікшай выдавецкай бомбай апошніх год, якая, аднак, не ўзарвалася. Выдаўцы разлічвалі, што ўспаміны дачкі Сталіна стануць бестселерам. Тым часам публіка аднеслася да «Лістоў» як да непажаданай рэкламнай лістоўкі, наважна прысланай па пошце на дом — ніхто не патурбаваўся іх прачытаць.»

Другі суб'яседак апытальнікаў з «Ньюсуіка», прадавец Нунэн з Беверлі Хілс (Каліфорнія), прадаў 44 экзэмпляры з атрыманых 250. Яго каментарый: калі б там што-небудзь было сапраўды, кніжка пайшла бы, але «адзінае, што яна там гаворыць, гэта: маё сэрца належыць татанку».

На выдавецтва «Гарпер энд Роу» прыпадае вялікая доля з 1,1 мільёна долараў, якія атрымала Алілуева (апрача выдавецтваў, плацілі яшчэ «Нью-Йорк Таймс» і «Лайф»). Кніжка выйшла тыражом 125 тысяч экзэмпляраў — цяпер іх вяртаюць кнігарні ўсіх Злучаных Штатаў. Такія памылкі, аднак, не абыходзяцца беспакарана. Біржавыя акцыі выдавецтва «Гарпер энд Роу» пасля гэтага кампраметуючага выдання ўпалі ў цане з 69,5 долара за акцыю да 44 долараў.

Новая работа маладога кампазітара

Музычная паэма на словы гаіцянскага паэта Жака Ленура закончана маладым мінскім кампазітарам Сяргеем Картэсам. У аснове вакальнага маналага накладзен верш Ленура «Паляванне на людзей». Картэс нарадзіўся ў Чылі, жыў у Аргенціне. 12 гадоў назад ён прыехаў у СССР — на радзіму сваёй маці. Тут ён пачаў займацца музыкай і правай вылікія здольнасці. Музыкальнай цы высока ацанілі дыпломную работу С. Картэса ў Беларускай кансерваторыі — кантату «Зялёная яшчарка». Пасля гэтага ён напісаў музыку да многіх драматычных спектакляў, фантазію на беларускія тэмы і антываенную паэму «Попел» на словы Межэлайціса.



ІШЛІ Ў ПАХОДЫ ПАРТЫЗАНЫ



Гэты здымак зроблен у гады Вялікай Айчыннай вайны. Капкас-ніца з Антопальшчыны Марыя Пятроўна ШЫШ пасылае сыноў у партызанскі атрад.

Восенню мінулага года на дваццаць першым кіламетры аўтастрады Мінск—Масква быў насыпан Курган вечнай славы ў памяць аб гераічным подзвігу воінаў Савецкай Арміі і партызан, якія завяршылі тут чварць стагоддзя назад разгром гітлераўскай армейскай групіроўкі «Цэнтр». У кургане — свяшчэнная зямля Ленінграда, Волгаграда, Кіева, Севастопаля, Адэсы, зямля змагіл байцоў, якія загінулі ў баях на іншых франтах Айчыннай вайны.

Шмат такіх курганоў у Беларусі, на месцах былых баёў — ля Дняпра, Прыпяці, Буга, Сожа.

Плячо ў плячо з воінамі рэгулярнай Савецкай Арміі змагаліся партызаны. Яны стварылі другі фронт, не абазначаны на картах, але ад гэтага не менш грозны, які паралізаваў тылы гітлераўскіх арміяў і аказваў Савецкай Арміі неацэнную дапамогу.

У гады Вялікай Айчыннай вайны за Беларусь трывалі ўмацавалася слава партызанскай рэспублікі.

Гісторыя ведае нямала прыкладаў актыўнай партызанскай барацьбы супраць інашэстных захопнікаў. Успомнім хоць бы гады напалеонаўскага нашэсця, рух Супраціўлення ў краінах Заходняй Еўропы ў гады другой сусветнай вайны. Але нідэ, бадай, яна не прымала такога сапраўднага ўсенароднага размаху, як у Беларусі.

Так, гэта была ўсенародная вайна. Беларускі народ, які аддаў у рэгулярную Савецкую Армію больш мільёна байцоў, амаль пятаю частку ўсяго насельніцтва, змог выстаяць супраць акупантаў яшчэ і чатырохсоттысячную партызанскую армію, тылам якой быў увесь беларускі народ, а фронтам — 207 тысяч квадратных кіламетраў беларускай зямлі. Фронт праходзіў праз лясы, палі, балоты, праз гарадскія кварталы і вясковыя вуліцы, праз сляянскую хату і рэзідэнцыю нацысцкага гаўляйтара.

У чым жа сакрэт народнага характару партызанскага руху?

Некаторыя буржуазныя даследчыкі схілыя тлумачыць яго тымі жорсткімі «метадамі кіравання», якімі карысталіся нацысты на акупіраваных тэрыторыях. Маўляў, каб гэтыя метады былі больш ліберальнымі, не было б самога партызанскага руху. Але, па-першае, без «жорсткіх метадаў кіравання» фашызм не быў бы фашызмам, а па-другое, гітлераўцы, прыйшоўшы на беларускую зямлю, спрабавалі заіграваць з насельніцтвам,

спекуляваць на нацыянальных пачуццях беларусаў. Яны нават арганізавалі так званы «беларускі ўрад» са здрадніцаў радзімы, беларускіх буржуазных нацыяналістаў. Але народ біў іх з такой жа нянавісцю і сілай, як і нязваных прышэльцаў — фашысцкіх акупантаў.

У свяшчэннай партызанскай вайне, якую беларускі народ вёў супраць захопнікаў, ён адстаіваў свой светапогляд, свой, савецкі сацыялістычны лад жыцця.

Беларусь была цалкам акупіравана фашыстамі ў першыя ж тыдні вайны. Але гэта акупацыя была вельмі адноснай. «Заваяваную» краіну гітлераўцам даводзілася заваёўваць зноў і зноў. У «заваяванай» Беларусі было нямала месц, куды ніколі не ступала нага захопніка. Так званыя партызанскія краі — раёны, якія знаходзіліся пад поўным кантралем партызан, — займалі больш шасцідзесяці працэнтаў тэрыторыі рэспублікі. Жыццё тут ішло па савецкіх законах: дзейнічалі савецкія і партыйныя арганізацыі, выходзілі газеты, працавалі школы.

Партызанскія краі падтрымлівалі рэгулярную сувязь з Вялікай Беларусь — савецкім тылам. За няпоўныя тры гады па «паветраным мосце» народныя месціўцы атрымалі больш 75 000 аўтаматаў і вінтовак, 5 000 кулямётаў, 100 мільёнаў патронаў, 400 тон узрыўчатні, вялікую колькасць медыкаментаў.

Партызаны скоўвалі буйныя сілы праціўніка ў дні жорсткіх бітваў на франтах, грамілі камунікацыі, здабывалі каштоўныя разведвальныя дадзеныя.

Гераічнай старонкай у гісторыі партызанскага руху Беларусі была так званая «рэйкавая вайна». Партызаны тройчы наносілі масіраваныя ўдары па камунікацыйных ворагах, якія забяспечвалі фронт. Самы страшны ўдар быў нанесен у ноч з 19 на 20 чэрвеня 1944 года, напярэдадні знамянальнага наступлення Савецкай Арміі, якое прывяло да вызвалення Беларусі. Па сігналу з Вялікай зямлі толькі за адну ноч партызанскія атрады ўзарвалі 40 тысяч рэек, а за наступныя тры дні знішчылі каля 150 варажых эшалонаў. Партызанскі ўдар пераблытаў планы гітлераўскага камандавання, у рашучы момант дэзарганізаваў кіраванне войскамі і падвоз боепрыпасаў.

Пазней начальнік транспартнай службы гітлераўскай арміі палкоўнік Герман Цеске вымушаны быў прызнаць:

«У ноч перад агульным наступленнем рускіх на участку групы арміяў «Цэнтр» у канцы чэрвеня 1944 года магутны адцягваючы партызанскі налёт на ўсе важныя дарогі на некалькі дзён пазбавіў нямецкія войскі ўсямага кіравання. Рух па многіх шасэйных дарогах мог ажыццяўляцца толькі днём і толькі ў суправаджэнні ўзброенага канвою».

За няпоўныя тры гады акупацыі партызаны знішчылі фашыстаў больш, чым арміі ЗША і Англіі, разам узятыя.

У партызанскай арміі Беларусі ваявалі прадстаўнікі ўсіх сацыяльных слабаў насельніцтва. З першых жа дзён вайны сям'я калгасніка Барыса Цельпука з вёскі Бастынь Лунінецкага раёна, якая складалася з 12 чалавек, арганізавала партызанскую групу. Усе яе ўзброены — палюўнічая стрэльба. Група здабывала зброю ў ворага і, калі ўлілася ў партызанскі атрад «За Радзіму», кожны з яе ўдзельнікаў быў узброены. Шэсць чалавек з гэтай сям'і за баявыя подзвігі былі ўзнагароджаны ордэнамі і медалямі, а галава сям'і атрымаў вышэйшую ўзнагароду Савецкага Саюза ордэн Леніна.

У радах народных месціўцаў змагаліся праслаўлены партызан грамадзянскай вайны дзевяностагадова дзед Талаш і піянер Марат Казей, які загінуў смерцю храбрых у барацьбе з гітлераўцамі.

Актыўны ўдзел у барацьбе супраць акупантаў прымаў савецкая інтэлігенцыя. У партызанскіх атрадах было звыш 7 000 настаўнікаў і каля 3 000 урачоў. Побач з мужчынамі змагаліся жанчыны. Іх налічвалася ў атрадах больш пяцідзесяці тысяч.

Партызанскі рух у рэспубліцы наслі інтэрнацыянальны характар. Разам з беларусамі ў партызанскіх атрадах ваявалі прадстаўнікі народаў усіх брацкіх рэспублік Савецкага Саюза, а таксама многіх краін Еўропы. За баявыя подзвігі ў барацьбе з фашызмам узнагароджаны ордэнамі і баявымі медалямі СССР 703 палкі, 184 славакі, 33 чэхі, 36 грэкаў, 25 немцаў, 24 іспанцы, 14 французцаў, 6 югаславаў, 8 аўстрыйцаў.

Амаль чварць стагоддзя прайшло з таго часу, як адтрымалі баі на беларускай зямлі. Подзвігі яе партызан сталі гісторыяй. Але яны не забыты і не будуць ніколі забыты. Яны напамінаюць аб тым, што народ, які змагаецца за сваю свабоду, перамагчы нельга.

Б. УСЦІНАЎ.

ПІШУЦЬ ЗЕМЛЯКІ

ЦІ Ж НАША ХАТА З КРАЮ!

Калі хто-небудзь спытаў бы ў сярэдняга англічаніна аб яго адносінах да міжнародных падзей наогул і да падзей у В'етнаме ў прыватнасці, ён пачуў бы досыць прасты адказ: «Мы выбіраем паслоў у парламент, хай іх галовы аб гэтым балбэць». І гэта не таму, што англічане чэрствыя, бессардэчныя людзі. Яны прывучаны ў газетах чытаць толькі апошняю старонку, дзе пішуць пра футбол, скаккі, а са штодзённых навін цікавіцца найбольш цэнамі на тавары. Кабеты захапляюцца модамі і старанна чытаюць у газетах аб'явы аб заручынах і вяселлях. І, можа, толькі адзін са ста ўважліва сочыць за міжнароднымі падзеямі.

Калі вы распачнеце з англічанінам гаворку пра аўтамабіль, які ён мае ці хацеў бы мець, пра яго дом і мэблю, ён будзе добрым суб'яднікам. Але не чапайце палітычныя справы, бо рызыкуеце пачуць: «Мая хата з краю».

М. БОЛТУС.

Англія.

РАДЫ ЗА СУСЕДЗЯЎ З ХАРАВА

Газеты і часопісы з Радзімы прыносяць нам вялікую радасць. З іх мы даведваемся, як жывуць людзі ў мясцінах, дзе мы нарадзіліся і раслі. У «Голасе Радзімы» быў артыкул «Восень у Хараве». Харайцы — нашы суседзі, і мы добра памятаем, як яны жылі раней. Вельмі спадабаўся гэты артыкул.

У нашым жыцці нічога зайздроснага няма. Зноў павысіліся цэны на прадукты. Здароўе не дазваляе працаваць, атрымліваю невялікую пенсію, якой ледзь хапае, каб пражыць.

Адзіная ўцеха — гэта пісьмы ад сына і ўнукаў. Яны жывуць добра, усе ўнукі вучацца.

З найлепшымі пажаданнямі

М. ПАЎЛЮКОВІЧ.

Бразілія.

Вас шукаюць і чакаюць сваякі

ПАНЦЭВІЧ Уладзімір Антонавіч, які пражывае ў вёсцы Петкавічы Дзяржынскага раёна Мінскай вобласці, шукае свайго брата ПАНЦЭВІЧА Дзмітрыя Антонавіча, 1914 года нараджэння, ураджэнца гэтай жа вёскі. Да вайны ён пражываў у вёсцы Пяршуціна Клінскага раёна Маскоўскай вобласці і прапаў без вестак у гады Вялікай Айчыннай вайны. Асоб, якія ведаюць што-небудзь пра яго лёс або месцазнаходжанне, просім паведамаць у рэдакцыю газеты «Голас Радзімы». ПАНЦЭВІЧА Дзмітрыя Антонавіча чакаюць жонка і сын, якія пражываюць у вёсцы Пяршуціна Клінскага раёна Маскоўскай вобл.

А Д Н І Ў П А Л Е С К І Х

ГЭТЫ канцэрт быў складзены ад пачатку да канца з беларускіх народных песняў, песень ва ўсёй іх самабытнасці, першародным характэра і чысціні. Не дзіва, што зала Саюза пісьменнікаў рэспублікі не змагла змясціць усіх, хто прыйшоў паслухаць цудоўныя народныя песні Палесся.

Адкрываючы канцэрт, народны артыст СССР Рыгор Раманавіч Шырма сказаў:

— Мы маем сёння вялікую радасць і гонар вітаць народных спевакоў з палескіх вёсак. Палессе — асабліва зямля і песні яе асаблівыя. Дзякуй вам за тое, што вы беражце захоўваеце і даносіце да нас свой неацэнны скарб.

І, павярнуўшыся да сцэны, да жанок і мужчын у вышываных нацыянальных уборах, Рыгор Раманавіч нізка пакланіўся ім.

На сцэне — спевакі з вёскі Тонеж Лельчыцкага раёна. Першая песня — і, як жывы, перад вачыма хвалюючы кіраўд прывольнага, маляўнічага Палесся. У мелодыі, складаных запевах і падгалосках, якімі багатыя палескія песні, здаецца, чуеш голас самой прыроды гэтага краю.

У рэпертуары тонежскіх спе-

вакоў песні найбольш старадаўнія, «колішнія». Ганна Вянгур, лепшая ў вёсцы «спяваха», растлумачвае гэта так:

— Як была дзеўкай, дык гэтыя песні не ў модзе было спяваць, а цяпер старэй, дык і песня старая вядзецца.

Узрост спевакоў і сапраўды ўжо не малады. Многія з іх самі спазналі тую «горкую мужыцкую долю», якую яны з такой суровай сілай, з такім глыбокім пачуццём выказваюць у сваіх песнях:

Ой, да пацямнела, ой, да пахмурнела,
Да стаў дождж накрапаць.
Ой, да сабралася няшчасна
У карчму піць-гуляць...

Есць прадстаўнікі і маладзейшага пакалення. Адзін з іх — калгасны пастух Сцяпан Дубейка. Высокі, малады, прыгожы мужчына. Па натуре стрыманы, спакойны чалавек, ён увесь ажывае, свеціцца, калі заспявае. Здаецца нават, ён

не спявае, а на вачах стварае песню, аздабляе яе багатымі адценнямі свайго голасу.

Свае песні, свой каларыт маюць спевакі з вёскі Клятная, што на Піншчыне. Тут два самастойныя, адметныя па манеры вынанання ансамблі, або, як іх тут называюць, гурты — мужчынскі і жаночы. На Палесці наогул любяць спяваць гуртам.

Мужчынскі гурт клятнянцаў выконвае песні сурова-стрыманым, напоўненым сацыяльным зместам — «Пайшоў на край рэчанькі», «Да цвіла-цвіла чарэмшына» і іншыя. Жанкам жа больш па душы лірычныя «абдлівыя» песні ды яшчэ жартоўныя.

Канцэрт, што прайшоў з выключным поспехам, яшчэ раз паказаў, наколькі багатая беларуская зямля яркімі самабытнымі талентамі.

З. ПРЫГОДЗІЧ.



Спяваюць самадзейныя артысты з вёскі Тонеж Лельчыцкага раёна.

Фота А. КАЛЯДЫ.

ПАМ'ЯЦІ НЕВЯ- ДОМЫХ ГЕРОЯЎ



Твар маладой жанчыны спакойны і строгі. Беражліва прыціскаючы да грудзей дзіця, яна паглыблена ў нялёгка думкі. У вачах маці-партызанкі, адкрытых і строгіх, — сум па пераваным шчасці, непакой за цяжкі лёс таварышаў, боль за зняважаную ворагам рэднюю зямлю. Упэўненасць яе позы, энергічны рух партызан, якія адпраўляюцца на заданне, узброены коннік — усё гаворыць аб тым, што ідзе непрымірмая, бялітасная барацьба з ворагам. Гэта адна з апошніх карцін вядомага беларускага жываліца Міхаіла Савіцкага. «Партызанская мадонна» — так назваў свой твор аўтар. Цудоўны вобраз савецкага чалавека, які выстаў перад дзікім, жорсткім напорам фашызму — асноўная тэма большасці работ таленавітага мастака, які прысвяціў сваю творчасць памяці невядомых герояў, іх мужнасці і стойкасці.

Пераканаўчасць і праўдзівасць вобразаў у карцінах Савіцкага, шчырасць, з якой мастак расказвае аб іх, стануць зразумелымі, калі бліжэй пазнаёміцца з біяграфіяй самога мастака, на долю якога таксама выпала вялікая мера выпрабаванняў у вайне з фашызмам. Ён толькі скончыў сярэдняю школу ў роднай вёсцы Звянячычы, калі пачалася вайна. Пад фашысцкім ботам апынулася ўся Беларусь, вораг рваўся да Масквы. Малады салдат Міхаіл Савіцкі ў гэты час быў удзельнікам слаўтай абароны Севастопалю. Севастопаль захапілі фашысты, многія яго абаронцы апынуліся ў палоне, сярод іх і Савіцкі. Потым лагер ваеннапалонных, уцёкі, зноў лагер, зноў уцёкі. І вось лагер, на гэты раз ужо ў Германіі, потым самае страшнае — Бухенвальд і Дахау. Але вызваленне было блізка, і Савіцкі, прайшоўшы праз пекла фашысцкага палону, завяршае вайну ў радах Савецкай Арміі.

У 1946 годзе ён ужо дома, у роднай Беларусі. Праз год пачынае вучыцца ў мастацкім вучылішчы, а яшчэ праз некалькі год у Маскоўскім мастацкім інстытуце. Бліска скончыўшы яго, Савіцкі вяртаецца ў Беларусь і хутка становіцца ўдзельнікам рэспубліканскіх і ўсесаюзных мастацкіх выставак. Першым самастойным творам мастака з'явілася карціна «Гонар

абавязку», прысвечаная беларускім партызанам.

Карціна паказвае вялікую групу партызан, якія сабраліся, каб аддаць апошнія ўшанаванні загінуўшаму таварышу. Фігуры партызан дадзены буйным планам. Гэта дазволіла мастаку паказаць блізка твары людзей, раскрыць складаную гаму іх перажыванняў, душэўную рэакцыю на усё, што адбываецца навокал. У іх — клятвы адпомсціць за кроў таварышаў, жалезная рашучасць працягваць барацьбу. Карціна мела заслужаны поспех. Яна да гэтага часу застаецца адным з самых цудоўных твораў беларускага мастацтва аб Вялікай Айчыннай вайне.

Ствараючы адну карціну за другой на самыя розныя тэмы, прысвячаючы іх людзям сённяшняга дня — рабочым і працаўнікам вёскі, Савіцкі заўсёды вяртаецца да хваляючай яго тэмы — аб Вялікай Айчыннай вайне. Хутка п'яўляецца «1941 год», карціна, што расказвае аб маладой невядомай герані, якая не скарылася ворагу і была расстраляна ва ўпор фашысцкім афіцэрам, і адзін з самых хваляючых яго твораў — «Партызаны». Карціна вельмі простая па кампазіцыі. Мы бачым тут групу адыходзячых партызан і фігуру пажылога мужчыны, які на мінуту затрымаўся, каб развітацца з блізкім яму чалавекам. Развітальныя абдымкі сумныя. Безвыходны адчай жанчыны і глыбокая горыч мужчыны робяць непаўторнае ўражанне, прымушаюць зноў і зноў адчуваць бязмернае гора, якое напаткала народ. Глыбокі псіхалагізм вобраза, уласцівы героям твораў Савіцкага наогул, з асаблівай сілай праявіўся ў гэтай карціне. Гатоўнасць да самаахвяравання, вера ў перамогу і страсны заклік не забываць жахаў фашызму — энас гэтага і іншых ваенных твораў мастака.

Міхаілу Савіцкаму 45 гадоў. Толькі дзесяць з іх аддадзены мастацтву. Ён створана яшчэ не многа твораў, іх лёгка можна пералічыць, але тое, што ўжо створана, — сапраўднае, вялікае мастацтва, мастацтва высокіх ідэй і глыбокай чалавечнасці.

Э. ПЕТЭРСОН.

НА ЗДЫМКУ: рэпрадукцыя з карціны М. Савіцкага «Партызаны».

Якуб Колас—

Наведвальнікі Літаратурнага музея Якуба Коласа з цікавасцю знаёмяцца з матэрыяламі аб вялікім жыццёвым і творчым шляху народнага паэта Беларусі. Асаблівае хваляванне выклікае адзін экспанат. Гэта партрэт удумлівага, з добрым, адкрытым тварам юнака. Унізе подпіс: «Сын Якуба Коласа Юрка (1917—1941). Загінуў на Заходнім фронце».

«Мілы, родны мой сын Юрка! — пісаў сыну на фронт Колас. — Я ніколі не забуду таго пісьма, якое ты паслаў мне са сваёй часці. Гэтае пісьмо мяне ўсхвалявала і ўрадавала. Ты пісаў: «Вось ужо два тыдні, як я знаходжуся ў няспынных баях. За гэты час я звязся з вайной. І не адну фашысцкую галаву разбіла мая батарэя. Гэта — наша помста, і помсціць мы будзем бялітасна».

...Вас, воінаў Савецкай Айчыны, чакаюць у беларускіх вёсках і гарадах... Спяшайся, Юрка мой, спяшайся, баявыя сябры да нашых братоў, якія стогнуць пад прыгнётам гітлераўскай тыраніі». І Юрка спраўдзіваў бацькоўскі наказ. Толькі самому не да-

вялося ўбачыць светлага дня перамогі.

Многа сыноў беларускага народа загінула ў свяшчэннай вайне супраць фашызму. Вялікія выпрабаванні выпалі на долю савецкіх людзей.

Якія словы, песні хвалы
Злажу я вам, багатыры?
І слоў маіх і песень мала,
Каб вам прыняць іх
за дары.

І толькі вашы рукі, плечы
Такі цяжар падняць маглі:
Ён вышай сілы чалавечай
І вышай сіл другой зямлі.

Гарачы патрыёт сацыялістычнай Бацькаўшчыны, народны пясняр усю сваю творчасць і грамадскую дзейнасць аддаваў справе вызвалення краіны. Ён піша аб нашай Савецкай Арміі, аб яе верных намочніках — партызанах. Народны паэт падтрымліваў цесную сувязь з воінамі і камандзірамі, з кіраўнікамі партызанскага руху.

«Дарагі і любімы пясняр нашай роднай Беларусі! — звярталіся беларускія партызаны да народнага паэта ў сувязі з 60-годдзем з дня яго нараджэння. — Шлём Вам

Юрась СВІРКА

БАЛАДА АБ КАМУНІСТАХ

Разам з сябрамі ляжаць
Было б лепей ім.
Ды хіба ж вінаваты яны,
Што параненых іх
Падабралі пад Лепелем.
Іх прыгналі усіх на

Барадатых,
Галодных,
Ваеннапалонных.
Над магілай стаялі яны,
Як на стрэльбішчы цэлі,
Боты лезлі жывцом у пясок,
А байцы паміраць не хацелі...
— Камуністы, наперад!
Камуністы...
Не дасказана слова.
Быццам хтосьці рукой

Катаў голас суровы...
Яны выйшлі ўпяцёх,—
Яны першыя ў бойку
хадзілі,—
Над магілай запелі
Пра дом і жыццё...
І байцы падышлі
Да сваіх камандзіраў.
Тут былі хлебаробы,
Плытагоны, шахцёры,
Лесарубы, машыністы...
Яны ў партыю не ўступалі,
Але зналі — яны камуністы.
І байцы заспявалі,
Абступіўшы сваіх
камандзіраў...
Недапетая песня ляжыць
ля магілы
Акрываўленым жвірам...

НАРАДЖЭННЕ «ЛЯВОНІХІ»



Беларуская дзяржаўная філармонія рыхтуецца да прэм'еры. Рэпетыцыі ідуць раніцай, днём, вечарам... Аматары эстрады Беларусі даўно хацелі мець свой сучасны эстрадны калектыў. Такі, які радаваў бы майстэрствам у сябе ў рэспубліцы і стаў бы жаданым госцем удалечыні ад дому. Такі калектыў і арганізавалі ў філармоніі. Ён атрымаў назву «Лявоніха». Стваральнікі пастараліся апраўдаць гэта сімвалічнае імя. Тэма «Лявоніхі» праходзіць праз усё выступленні калектыву, як вобраз Беларусі, што нараджаецца ў песні і танцы. Заканчваецца канцэрт вясёлай, жыццядараснай музычнай кампазіцыяй.

У складзе «Лявоніхі» дваццаць два выканаўцы — спевакі, танцоры, чытачы, жанглёр.

«Рэвію» насычана харэаграфічнымі карцінамі на самыя розныя тэмы: «Салігорская шахцёрачка», «На Мінскім моры», «Дзень добры, мама», «Атамная бомба» (пастаноўшчыкі танцаў С. Гехт і заслужаны артыст БССР Г. Мартынаў). Сярод спяваючых галасоў «Лявоніхі» — квартэт «Нарачанка». Спецыяльна для яго напісаны «Песня беларускіх сцюардэс», «У Мінск прыйшла вясна» і інш.

Беларускія народныя і лірычныя мелодыі выконвае заслужаная артыстка рэспублікі М. Селіванава.

Вялікая сцэнічная нагрузка ляжа на музычны ансамбль. У ім восем выканаўцаў — народнага і чыста эстраднага плана.

... Хутка «Лявоніха» вынесе на суд глядача сваю вялікую праграму. Праграму, якая аб'ядае імкліваю змену ўражанняў, яркія касцюмы, выкарыстанне светавых эфектаў, кінапраекцыі — усяго таго, што прыходзіць на дапамогу сучаснаму мастацтву. «Лявоніха» будзе ярка нацыянальным і ў той жа час зусім сучасным эстрадным ансамблем.

І. СІМАНОВА.

НА ЗДЫМКАХ: 1. Танцавальную сцэнку «Паўлінка» выконваюць Людміла КАСЦЕУСКАЯ і Георгій МАРТЫНАЎ. 2. Квартэт «Нарачанка» — Жэня КІСЯЛЕВА, Лена ГАМАЮНАВА, Ірына ЖАГЛОВА і Лена ПАКЛОНСКАЯ.

Фота А. КАЛЯДЫ.

САВЕЦКІМ ВОІНАМ

ЛЕНІНІЯНА НА 95 МОВАХ

ДОКТОР СПОК СТАВИТ ДІАГНОЗ

сваё шчырае партызанскае прывітанне! У гарачыя суровыя дні Вялікай Айчыннай вайны Вашы творы служаць для нас вострай зброяй. Яны клічуць да помсты, да барацьбы, усяляючы ў сэрца кожнага партызана і партызанкі нястомную сілу, баявую рашучасць, натхняючы нас на новыя перамогі...»

Якуб Колас адзін з першых паказаў у сваіх творах веліч партызанскай барацьбы ў тыле ворага. Народным месціцам Беларусі паэт прысвяціў свае паэмы «Суд у лесе», «Адплата», цэлы рад вершаў.

Тама воіна — абаронцы Радзімы, вызваліцеля, інтэрнацыяналіста — займае пачэснае месца ў творчасці песняра беларускага народа. Яшчэ ў даваенны час Якуб Колас напісаў многа пранікнёных радкоў пра Чырвоную Армію, Воінам і партызанам, што змагаліся за незалежнасць маладой Савецкай Рэспублікі, прысвечана і выдатная апавесць пісьменніка «Дрыгва». У цэнтры твора — мужны і гераічны дзед Талаш, камандзір партызанскага атрада.

Савецкім воінам шмат старонак адводзіцца і ў паэме

Якуба Коласа «Рыбакова хата», у якой адлюстравана жыццё і барацьба працоўных былой Заходняй Беларусі. Іх надзея на светлы дзень збываецца дзякуючы прыходу Чырвонай Арміі.

Ішлі не з захаду — з усходу,

Ішлі не з тым, каб паланіць, —

Ішлі, каб волю даць народу,

Дабро яго абараніць,

Узяць пад братнюю апеку

Яго жыццё, набытак, лёс,

Паставіць крыж пакутам,

Здзеку, здзеку,

Якіх ён многа перанёс...

У дні, калі ўрачыста святкуюцца 50-годдзе Савецкай Арміі, адзначаецца яе слаўны гістарычны шлях, творы народнага паэта Беларусі набываюць асаблівы, сімвалічны сэнс.

Арлы маладыя,

Я вас пазнаю,

Бястрашных і мужных

У грозным баю.

Арлы маладыя,

Юначая кроў,

І радасць вы наша,

І наша любоў.

I. КУРБЕКА.

«ВЯЛІКАЕ СВЯТА»

Паўстагадоваму юбілею Савецкай дзяржавы прысвечан поўнаметражны каларовы шырокаэкранны фільм «Вялікае свята», закончаны на Цэнтральнай студыі дакументальных фільмаў рэжысёрамі І. Сеткінай і Е. Вермішавай.

Запамінаюцца кінакадры, якія здымаліся ў юбілейныя дні на Краснай плошчы, на Марсавым полі ў Ленінградзе, на Мамаевым кургане ў Волгаградзе, на Сапун-гары ў Севастопалі, на Іванаўскай плошчы Крамля, дзе быў адкрыт помнік У. І. Леніну.

У фільме шырока паказаны кастрычніцкія ўрачыстасці ў радзе краін свету.

ПІШУЦЬ ЗЕМЛЯКІ

МІНЧАНЕ МАЮЦЬ РАЦЫЮ

У пачатку Айчыннай вайны пад Вялікімі Лукімі я трапіў у палон. Не трэба апісваць усе жахі, якія давалася перажыць, калі нас, галодных, знясіленых, гналі на захад. Парушаючы міжнародныя пагадненні, гітлераўцы прымушвалі палонных працаваць на ваенных аб'ектах. Мяне адправілі на графітавыя шахты ў Баварыю. Там і застаў мяне канец вайны. Хоць нас вызвалілі амерыканцы, мы ведалі, што сваім выратаваннем абавязаны іменна нашаму народу, нашым братам і сёстрам, бацькам і маці. Горка было, што я сам нічога не зрабіў для гэтай перамогі.

З таго часу прайшоў шмат год. Жыццё кідала мяне з адной краіны ў другую. Былі лагеры для перамешчаных асоб, бельгійскія шахты і, нарэшце, аўстралійская пустыня. Работа змянялася беспрацоўем, безвыходнае становішча — надзеяй, адно заставалася нязменным — сум па Радзіме.

Паступова жыццё, як гавораць, пачало ўваходзіць у каляіну, завязалася перапіска з роднымі, і я змог ажыццявіць сваю заповітную мару — пабываць на Радзіме.

І вось я ў Мінску. Тое, што горад быў разбураны амаль усцэнт, я ведаў, ведаў таксама, што ён быў адноўлен. Але я і не думаў, што Мінск стаў такім велізарным і прыгожым горадам. Ён зараз у некалькі разоў большы, чым у 1939 годзе, калі я бачыў яго ў апошні раз. Зусім новы Ленінскі праспект — галоўная магістраль горада; тры рады машын могуць свабодна прайсці па кожным з бакоў. Цэнтр перамясціўся за Камароўку, глыбокую ўскраіну перадавазенных гадоў.

Выраслі велізарныя заводы: трактарны, аўтамабільны, гадзіннікавы, радыёзавод. Многа сучасных вялікіх кінатэатраў з шырокафармачнымі і шырокаэкраннымі ўстаноўкамі, якіх на Захадзе мне не давалася ўбачыць. Новы будынак Палаца спорту ўмяшчае 6000 глядачоў! Там кожны дзень бываюць або спартыўныя спаборніцтвы, або канцэрты. Мне давалася пабываць на канцэрце югаслаўскага джаза і на спаборніцтвах па фігурнаму катанню. На сцэне Палаца можна ўбачыць лепшых артыстаў не толькі СССР, але і ўсяго свету. Нягледзячы на вялікую ўмяшчальнасць, білеты ўсё ж дастаць цяжка, дакладней, трэба не зьяваць і набываць іх своечасова. Акрамя агульнагарадскіх тэатраў, пры кожным вялікім заводзе маюцца свае палады культуры, дзе працуюць гурткі мастацкай самадзейнасці.

Кнігі заснавальніка Савецкай дзяржавы У. І. Леніна, кнігі пра Леніна можна бачыць у Савецкім Саюзе не толькі на палках дзяржаўных, грамадскіх, ведамасных бібліятэк. Яны ёсць у вельмі многіх дамах — ад рабочага і калгасніка да акадэміка. Тыраж Ленініяны — адна трэцяя частка мільярда экзэмпляраў, якія выпушчаны рознымі савецкімі выдавецтвамі на 95 мовах народаў СССР і замежных краін. На першы дзесяць тамоў пятага дадатковага выдання твораў Леніна, якое выходзіць у цяперашні час, паддзены ўжо заяўкі ад 120 тысяч надпісчыкаў. Не меншым попытам карыстаюцца розныя кнігі аб правадыру Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі.

Да стагоддзя з дня нараджэння карыфея навуковай рэвалюцыйнай думкі (22 красавіка 1970 года) савецкія кнігавыдаўцы выпускаць больш як 700 кніг, з іх 500 — у саюзных рэспубліках.

Маскоўскае выдавецтва палітычнай літаратуры да таго года закончыць выпуск пятага дадатковага тыражу ўсёх 55 тамоў поўнага збору Твораў У. І. Леніна.

У Маскве рыхтуюцца пяцітомнае выданне ўспамінаў аб правадыру савецкага народа, перапіска сям'і Ульянавых, біяграфія У. І. Леніна, у тым ліку і для дзяцей.

На англійскай, нямецкай, французскай і іспанскай мовах выдавецтва «Свет» пазнаёміць чытачоў з кнігай «Ленінізм і сучаснае прыродназнаўства».

Вялікую цікавасць для савецкіх і замежных чытачоў маюць таксама 75 кніг, якія прысвечаны вобразу Леніна ў мастацкай літаратуры і ў выяўленчым мастацтве.

АДН.

Я наведаў гадзіннікавы завод. Тут працуе пяць з палавінай тысяч чалавек, у асноўным дзяўчаты і жанчыны. Амаль усе рабочыя маюць сярэдняю адукацыю, а каля 600 чалавек вучыцца ў інстытутах і тэхнікумах. Пры 40-гадзінным рабочым тыдні зборшчыцы атрымліваюць ад 90 да 110 рублёў у месяц. Прыкладна 35 жанчын кожны месяц ідуць у дэкратны чатырохмесячны водпуск, які аплачвае завод. Гэты водпуск можна падоўжыць на 3 месяцы, але ўжо без аплаты.

Пры заводзе ёсць два дзіцячыя камбінаты па 350 месц, дзіцячыя яслі на 150 і садзік на 200 месц. Так што работніца, якая не мае магчымасці пакінуць дзіця дома, аддае яго ў садзік і можа спакойна працаваць: дзіця будзе дагляджана, накормлена, напоена.

Пры заводзе ёсць свая паліклініка, якую абслугоўваюць 13 урачоў. У мінулым годзе па заключэнню ўрачоў прафсаюз выдаў 300 рабочым пуцёўкі на курорты за адну трэцюю кошту. 700 чалавек пабывалі ў дамах адпачынку.

За кошт завода вядзецца і жыллёвае будаўніцтва. У 1967 годзе для рабочых было пабудавана 2100 квадратных метраў жылля, у 1968 годзе, акрамя жылых дамоў, будзе пабудаван Палац культуры на 1200 месц з вялікай спартыўнай залай.

У год завод выпускае больш двух мільёнаў гадзіннікаў. У мінскіх магазінах мноства гадзіннікаў не толькі мэцавога, але і іншых савецкіх заводаў. І цэны невысокія. У Мінску свабодна можна набыць радыёпрыёмнікі, тэлевізары, пральныя і швейныя машыны, велацыпеды. Праўда, на некаторыя маркі халадзільнікаў яшчэ ёсць чарга.

Многа дзён я хадзіў па Мінску, быў усюды, дзе хацеў. Гаварыў і з людзьмі, з выпадковымі знаёмымі ў парках, магазінах. І ўсе ў адзін голас гавораць, што жыццё стала значна лепшым, чым да вайны.

Вось толькі слова «вайна» мінчане гавораць неяк па-асабліваму. Яна ж разбурыла іх горад, прынесла пакуты і смерць іх родным і бліжкім. Таму яны з нянавісцю і ганьбай ставяцца да тых, хто бразгае зброяй.

І яны маюць рацыю: лепш ездзіць адзін да аднаго ў госці, чым страляць на полі бою.

Аўстралія.

Ул. ШЫБКО.

У амерыканскіх дзяцей ёсць свой «добры доктор Айболіт», настольны, жывой, всегда готовый прийти на помощь. Он лечит маленьких детей, но встает и на защиту взрослых, если силы зла пытаются сделать их своим орудием. Это доктор Бенджамин Маклэйн Спок. Его имя известно каждому американцу. Образно говоря, он вынечил нынешнее поколение американцев. Крупнейший педиатр Соединенных Штатов, суммировав свой 30-летний опыт детского врача, написал книгу «Ребенок и уход за ним», которая разошлась по стране невиданным тиражом. 170 переизданий. 20 миллионов экземпляров. В любой американской семье его книга — настольная. Она рассказывает неискушенным в родительском искусстве людям все, буквально все об их потомстве: как кормить детей, как их учить ходить и говорить, как с ними обращаться, когда они больны или капризничают, как разрешать психологические проблемы детства.

Профессор Спок — американец стопроцентный. Это обстоятельство немаловажно для понимания огромного резонанса, вызванного в Соединенных Штатах его политическими заявлениями последних лет, о которых речь пойдет ниже. Его родословная идет от первых поселенцев в Новой Англии — тогдашней британской колонии. Родился Бенджамин Спок 2 мая 1903 года в Нью-Хейвене, штат Коннектикут. Родители его слыли «ультраконсерваторами». Старший из шестерых детей семьи Споков, Бенджамин был одаренным и физически хорошо развитым юношей. Студентом он увлекся медициной и греблей, преуспевая и в том, и в другом. В 1924 году он даже участвовал в Олимпийских играх. В 1929 году, окончив Колумбийский университет, он получает диплом врача, и с тех пор успех, а чуть позднее и громкая слава начинают сопутствовать ему.

Честный, открытый, чуточку наивный, с атлетической фигурой, почти двухметрового роста, с волевыми чертами лица, огромным лбом и сидящей головой, доктор Бенджамин Спок является признанным авторитетом в медицинских кругах. Он член Американской академии педиатрии и пяти медицинских обществ.

Пять лет назад доктор Спок после тщательного и долгого раздумья сказал свое первое слово в политике. Он выступил с платным объявлением в газетах «Доктор Спок обеспокоен». Чем же? Безумной гонимой ядерного вооружения, всем тем, что она сулит «и большим, и детям». «Я считаю: недостаточно только ограждать детей от болезней и обычных эмоциональных напряжений, — сказал тогда доктор Спок, — величайшая опасность для жизни сейчас — ядерная катастрофа».

Затараторила раздраженно желтая пресса. Как! Детский врач — и вдруг политик?

Да, детский врач начал заниматься политикой. И не мог не заняться ею, оставаясь честным. Ему, вложившему все силы в самое гуманное, что есть на свете, — воспитание человека, совершенно безразлично, как сложится судьба детей, когда они станут взрослыми, что сделает общество из юного доброкачественного материала.

Он искренний патриот, он глубоко любит свою родину. Вот почему он заботится о ее чести. Доктор Спок подверг беспощадному анализу состояние внутренней и внешней политики правительства США, и его диагноз, как всегда, оказался точен. В чем корень зла? Почему Америка предстает перед всем миром как главный носитель несправедливости? Тяжелый недуг точит организм американского общества, лишая его моральных сил. Болезнь духа — вот как определил это доктор Спок. И он решительно встал на сторону тех, кто является совестью сегодняшней Америки.

Не сразу пришло это решение. Но, приняв его, Бенджамин Спок заявляет, что уже не свернет с избранного пути. Профессор Спок встает в ряды активных противников позорной американской агрессии во Вьетнаме. Это он привел в начале эскалации грязной войны три тысячи демонстрантов к зданию ООН в Нью-Йорке. Среди двадцати тысяч пикетчиков, оцепивших в знак протеста против преступлений во Вьетнаме здание Белого дома, без труда можно было разглядеть высокую фигуру Спока.

«Отец поколения», как называют Спока, не может пройти равнодушно мимо преступлений, чинимых его детьми против другого народа. Он вступает во многие организации и комитеты борьбы за мир. Он обращается со страстным призывом к молодежи отказываться от призыва в армию, чтобы идти на кровопролитную и разбойничью битву.

Его запугивают, по его домашнему адресу в Нью-Йорке, куда он переехал из Кливленда, чтобы быть ближе к активной борьбе, идут подметные письма. Его пытаются «поймать» на слове — не лицемерит ли Спок? Спрашивают: «А какой совет он дал бы своим сыновьям, если бы они были призывного возраста?». Следует достойный ответ: «Я, конечно, предоставил бы им самим решать эти важнейшие вопросы. Но я гордился бы сыном, который отказался бы воевать во Вьетнаме».

Власти раздражены. Голос Спока — не глас вопиющего в пустыне. По его или не по его призыву, но количество отказов ехать во Вьетнам с каждым днем растет.

Пятого января было объявлено, что Бенджамин Спока предадут суду за участие в «заговоре», за «подстрекательство» молодых американцев уклоняться от военной службы.

Над ним и еще над четырьмя видными антивоенными активистами: священником Уильямом Коффином, писателем Митчеллом Гудманом, аспирантом Гарвардского университета Майклом Фарбером и директором Вашингтонского центра по изучению внешней политики Маркусом Раскином, бывшим советником покойного президента Кеннеди, нависла угроза пятилетнего тюремного заключения и большого штрафа.

В тот же день на пресс-конференции Спок заявил, что «готов идти в тюрьму, чтобы подчеркнуть абсолютную незаконность и аморальность войны во Вьетнаме, которая противоречит интересам Соединенных Штатов». 29 января в Бостоне должна была состояться судебная расправа.

А что же Спок? Он заявляет, что бросает медицинскую практику, чтобы целиком отдаться борьбе с более опасной болезнью — болезнью целого общества. Суд начался. «Заговорщиков» отпустили на свободу под залог в тысячу долларов за каждого. Дан месяц защиты на подготовку к суду и еще 20 дней обвинению, чтобы оно могло собрать необходимые «документы». Наступление на совесть продолжается. К 65-летию юбилею Бенджамину Споку грозят «подарить» тюремную решетку.

В. ТАРАСОВ.

